

ROMA İMPARATORU HADRIANUS'UN SİKKELERİ [1]

Cev.iye ARTUK

Publius Aelius Hadrianus, Aelius Hadrianus Afer ve Umbria'lı eski bir Etrusk ailesinden gelen Domitia Paulina'nın oğludur. Spartiaous'a göre 24 ocak 76 da Roma'da, başka tarihçilere göre İspanya'da Italika şehrinde doğmuştu. 10 yaşında babasını kaybettikten sonra eğitimi iki eğitime verilmmişti. Bunlardan birisi imparator olacak ve Hadrianus'a kardeşinin kızını verecek olan Trajanus idi.

Hadrianus 15 yaşında **iken** orduya katıldı, 101 senesinde Kuestor oldu. Daklar savaşında Trajanus'un yanında bulundu. 105 senesinde halk Tribönü oldu. Daklara karşı ikinci seferde kendisine Trajanus tarafından birinci Minerva ordusu kumandanlığı verildi. Bu ödevinde başarı gösterdiğinden Pretör oldu. Trajanus kendisine oyunlar tertibetmesi için para verdi.

Partları (114 - 117) yenen Trajanus'un sıhhati bozularak Roma'ya gelmiş, Hadrianus ise Suriye'de kalmıştı. Karısı Plotina'nın tavsiyesi üzerine 2 inci dafa Consul tayin edilmişti.

Trajanus sağlığında yazılı olarak halefini göstermemişti, Plotina vasiyetnameyi değiştirdi. Kocasını 10 ağustos 117 de öldüğü halde gizli tutuldu, zira Hadrianus'a haber vermek lazımdı. Hazırlık bittikten sonra Trajanus'un 11 ağustos'ta öldüğü ve vasiyetnamesi herkese bildirildi. Gfiya Trajanus burada halef olarak Hadrianus'u bırakmıştı.

- [1] - Francis Hobler, Records of Roman Hiatory Vol. 1 1860 S. 300 devam,
W. Froehner, le• Medaillons L'Empire Romain Paris 1878 S. 24 devam,
Henry Cohen, Description Historique des Monnaies, Tome deuxième Paris 1882 S. 104 devam,
Dictionnaire classique de Biographie, Mythologie et Ireographie Anciennes Paris 1884 S 288
W. Weber, Untersuchungen über die Münzen des Kaisers Hadrianus Leipzig 1907.
- Paulys Real - Encyclopidie der classischen Altertums Wissenschaft XIV. 2 Stuttgart 1912 S. 2177.
- H. Mattingly - E. A. Sydenham, The Roman Imperial coinage, Vol. II London 1926 S. 315 devam,
- Kurt Regling, Die antiken Münzen 1929 S. 116 devam,
- Catalogue de Monnaies Antiques No. XV Genève 1930
- P. M. Strack, Untersuchungen über die römischen Reichsprägung des II Jahrhunderts. Teil II: Die Reichsprägung zur Zeit des Hadrian Stuttgart 1933.
- H. Mattingly, Coins of the Roman Empire In the British Museum London 1936 S 236 devam,
- Naville *Be C⁰* Monnaies Grecque et Romains No. XII S. 179 devam.

Hadrianus imparator olunca birinci isteği rahat ve huzuru muhafaza etmekte. Partlarla sulh akt ile onlara Ermenistanı, Mezopotamya'nın bir kısmını ve Trajanus'un kendilerinden almış olduğu yerleri geri verdi. Husrev'in kirallığını tanıdı. Suriye'ye bir vali tayin etti. 118 de halka ikramlarda (Liberalitas) bulundu (Bakınız: H. Cohen S. 182 No 914). Roma ve İtalya halkının 16 seneden beri hazineye borçlu oldukları pek büyük meblağları istemedi ve Forum'da vermiş oldukları senetleri yaktırdı. (Senetlerin yakılma olayı için aşağıdaki sikkelere bakınız: H. Cohen S. 208

No. 1210 - 1213). Cömert, kanaatkar ve sabırlı idi. Bu iyi huyları ile askerlerinin sevgisini kazanmıştı.

Hadrianus'un sulh siyaseti Trajanus'un generalleri tarafından hoş görülmedi ise de birşey yapamadılar, neticede Senato tarafından idam edildiler.

Hadrianus gittikçe büyüyen imparatorluğunu dolaşmağa başlamıştı. Eyaletlere istiklal vermek istiyordu. 10 sene gezdi. 3 kere Küçük Asya'da bulundu, eyaletlerin idaresini düzene koydu. Galya, Germanya ve Britanya'yı da dolaştı. Britanya'da, hala kalıntıları görülebilen büyük, kalın bir duvar yaptırdı. 123 de Atina'da idi. 124 de Anadolu'ya, 125 te tekrar Atina'ya geçti. Yunanistan adalarını geirdikten sonra Atina'ya döndü. Sicilya'ya gittiği bile zannolunmaktadır. 128 de Roma'ya dönerek nın babası (Pater patriae) unvanını aldı. Bu unvanı iki kere istememişti. Karısı Sabina'ya Augusta unvanını verdi. Bundan sonra Arabistan, Mısır, Filistin ve Suriye'de geziler yaptı. Yahudi kiralına karşı açtığı harb 135 te bitmişti. Atina'da Jupiter tapınağının inşaatını bitirdi. Gezilerinin çoğunu yaya olarak yapmıştı. insanların hayatını yakından görerek kanunları ona göre tatbik etmek istiyordu. Lucius Aelius Caesar'ı manevi evlat olarak kabul etmiş ise de 138 aralık'ta öldüğünden, sonradan Antoninus Pius denilecek olan Marcus Antoninus'u evlatlığa kabul etmişti. 21 sene saltanattan sonra temmu 138 de 60 yaşında iken öldü.

Hadrianus'un sikkeleri çeşitli cins madenden kesilmiş olup gruplar halinde gösterilebilir.

117 Senesi.

BMC {2} Lev. 46,3 altın sikkесinin ön yüzünde: Hadrianus'un büstü bulunmakta olup

IMP CAES TRAIAN HADRIANO OPT AVG GER DAC

yazısı okunmaktadır.

Arka yüzünde: Trajanus ve Hadriaous toga giymiş olarak karşı karşıya ayakta durmuş el sıkışıyorlar. Yazı:

PARTHIC DIVI TRAIAN AVG F PM TRP COS PP

altta:

ADOPTIO

[2.] BMC : A Catalogue of the Roman coins in the British Museum.,

117 - 118 Seneleri

BMC Lev. 47,13 altın sikkesinin ön yüzünde: Hadrianus'un büstü, tefne çelenkli, örtü ve zırhlı. Yazı:

IMP CAES TRAIAN HADRIANO OPT AVG G D PART.

Arka yüzünde: Pjotina'nın büstü, örtülü, sağa doğru. Yazı:

PLOTINAE AVG.

118 Senesi 2 inci Konsüllüğü.

BMC Lev. 48, 2 Gümüş sikkesinin ön yüzünde: Hadrianus'un tefne çelenkli büstü. Yazı:

IMP CAESAR TRAIAN HADRIANVS AVG

Arka yüzünde: Concordia örtülü, sola doğru oturmuş, sağ elinde Paterra tutuyor. Yazı:

PM TRP COS il.

Alta:

CONCORD

118 Konsul designatus 111.

BMC Lev. 48, 13 gümüş sikkesinin ön yüzünde: Hadrianus'un büstü sağa doğru. Yazı:

IMP CAESAR TRAIAN HADRIANVS AVG.

Arka yüzünde: Felicitas, örtülü, sola doğru ayakta, sağ elinde Caduceus sol elinde bereket boynuzu taşımaktadır. Yazı:

PM TRP COS DES 111.

Sahanın sol ve sağında:

FEL AVG.

119-138 Konsul 111.

Bu grup sikkelerin ön yüzlerinde Hadrianus'un başı veya büstü (tefne çelenkli, örtülü ve zırhlı) vardır. Yazı:

IMP CAESAR TRAIAN HADRIANVS AVG.

Arka yüzlerinde: Herkül, Jupiter, Mars, Minerva Neptün, Roma Hahları ve Aeternitas, Concordia, Felicitas, Pax, Victoria, Fortuna, Pietas, Libertas ve Spes tasvirleri yer almıştır.

BMC Lev. 50, 17 Gümüş sikkesinin arka yüzünde: Pietas, örtülü, giyili, cepheden, ayakta, başını sol tarafa çevirmiş, ellerini havaya kaldırmış. Yazı:

PM TRP COS UI.

128-132 Seneleri.

Bu grup sikkelerinin ön yüzlerinde: İmparator'un sakallı başı (tefue çe• lenkli büstü, zırlı) bulunmaktadır. Yazı:

HADRIANVS AVGVSTVS PP.

BMC Leu. }6, 14 Altın sikkesinin **arka** yüzünde: imparator çıplak başlı, askeri kıyafette, at üzerinde, sağ elini kaldırmı. Yazı:

COS 111.

134-138 Seneleri.

BMC Leu. 60, 2 Gümüş sikkesinin arka yüzünde: Liberalitas örtülü, sola doğru, ayakta, sağ elinde dörtköşe bir şey (Tesara) tutmaktadır {3}

İmparator'un herhangi bir memleketine gelişini gösterir sikkelerin ön yüzlerinde yine imparator'uo büstü bulunmakta olup arka yüzleri bu hareketi anlatmaktadır (Adventus grubu).

BMC LetJ. 6 2, 1 1 Altın sikkesinin ön yüzünde: İmparator'un büstü bulunmaktadır. Yazı:

HADRIANVS AVG COS 111 PP.

Arka yüzünde: Toga giymiş olan imparator ayakta durur vaziyette olup karşı• sında Afrika, örtülü, başına fil postunu giymiş, sağ elindeki Patera ile ara• larında bulunan 3 ayaklı sehpaye kurban sunuyor, sol **elinde** başaklar **taşı-**makta. Yazı:

ADVENTVI AVG AFRICAE. (Lev. 1 1)

BMC Leu. 62, 12 Gümüş sikkesinin arka yüzünde İspanya tasvir edilmekte olup yazı:

ADVENTVI AVG HISPANIAE.

Nauille C. Leu. XXIII, 682 İmparator'un Roma'ya gelişini göstermektedir. Yazı:

ADVENTVS AVG PONT MAX TR POT COS il S C (Lev. I 2)

BMC Leu. 62, 14 Altın sikkesinin arka yüzünde: İtalya tasvir edilmektedir. Yazı:

ADVENTVI AVG ITALIAE. (Lev. I 3)

Gezilerini canlandıran resimleri ihtiva eden gezi sikkelerinin ön yüzleri aynı olup imparator'un büstünü ve

HADRIANVS AVGVSTVS III PP.

[3] Romalılarda büyük bayram günleri, prenain dotuu, İmparator'un tahta çıkışı ve nı: tufe. r üaleri■de İmparator tarafından halka hediye datılırdı. Halk hediyesini Tesara imi verilen 4 köie markalarla alabilirdi. Bu markalara hediyesinin cinsi yazılırdı. Uberalita_nı'le,- Consul'lük gibi sayılırdı. Yokardald **ükke** 6 uca Liberalita'ı bil. „li r.mekteq.i.-

yazısını ihtiva etmektedir. Arka yüzlerinde ise, gezdiği her memleket örtülü ve uzanmış bir kadın şeklinde tasvir edilmiş olup o memleketi karakterize eden hayvan ve eşyalarla memleket adı konmuştur. ,

BMC Lev. 62, 15 Altın sikkesinin arka yüzünde Mısır tasvir edilmiştir. Kadın tasvirinin başında Lotus, sağ elinde Sistrum (madeni zil), sol **kolu** bir sepet üzerinde, karşısındaki altar üzerinde Mısır'ın kutsal hayvanı İbis bulunmaktadır. yazı

AEGYPTOS. (Lev. I 4)

BMC Lev. 63, 10 Altın sikkesinin arka yüzünde: İspanya tasvir edilmiştir. Sağ elinde bir zeytin dalını tutmakta ve sol kolunu da kayaya dayamaktadır. Yazı:
1

HISPANIA

B.M.C Lev. 62, 19 Altın sikkesinin arka yüzünde: Afrika gösterilmek istenmiştir. Afrika tasviri başına fil postunu giymiş, sağ elini, sol tarafta duran aslanın boynuna koymuş, sol kolu meyva dolu bir sepet üzerinde durmaktadır. Üstteki yazı:

AFRICA. (Lev. I ;)

İmparator'un «Yeniden ihya edici: Restitutor» vasfını canlandırmakta olan sikkelerinde ise imparator, kadın şeklinde gösterilmiş olan memleketten elinden tutarak kaldırmaktadır.

BMC Lev. 64, 3 Altın sikkesinin ön yüzünde: İmparator'un büstü olup yazı evvelki grubun aynıdır. Bütün gruplarda değişen ve imparator'un anlatılmak istenen vasıf ve icraatını canlandıran yüz arka taraf olduğuna göre; bu sikkenin arka yüzünde de: imparator AhaJya'yı ihya etmekte olup yazı:

RESTITVTORI ACHIAE

BMC Lev. 64, 5 Altın sikkesinde:

RESTITVTORI AFRICAE

BMC Lev. 64, 7 Gümüş sikkesinde:

RESTITVTORI GALLIAE

BMC Lev. 64, 8 Gümüş sikkesinde:

RESTITVTORI HISPANIAE.

, *AMC Lev. 64, 10* Gümüş sikkesinde:

RESTITVTORI MACEDONIAE

Naville C Lev. XXVI, 746 Bakır sikkesinde:

RESTITVTORI PHRYGIAE, altta S C. (Lev. I 6)

yazıları okunmakta ve imparator'un bu ülkeleri ihya ettiği anlatılmak istenmektedir ve .., anlatılmıştır.

Karısı Şabi. oa adına kesilmiş bir sikkenin ön yüzünde:

BMC Lev. 64, 12 Sabina'nın büstü, yazı:

SABINA AVGVSTA HADRIANI AVG PP.

Arka yüzünde: Concordia, örtülü, taht üzerinde, sol tarafa doğru oturmuş uzatmış olduğu sağ elinde patera tutuyor, sol kolunu Spes statüetinin üzerine koymuş, yazı:

CONCORDIA AVG.

İmparator'un karısı ile beraber kesilmiş sikkelerinden biri olan *BMC Lev 69,2* gümüş sikkesinin ön yüzünde Hadrianus'un başı, tefne çelenkli, sağa doğru, yazı:

HADRIANVS AVGVSTVS.

Arka yüzünde: S1bina'nın büstü, örtülü, sağa doğru, yazı:

SABINA AVGVSTI.

İmparator'un ordusunu herkese tanıtan sikkeler grubunda «Exercitus» ise ön yüzler aynı olup arka yüzler değişmekte ve orduları tanıtmaktadır.

BMC Lev. 93,7 Bakır sikkesinin arka yüzünde Hadrianus at üzerinde sağa doğru, sağ elini kaldırmış, önünde sancaklarıyla ordusu bulunmaktadır. Yazı:

EXERCITVS.

Altta:

SC ve MAVRETANICVS.

Bu **sikke** İmparator'un Fas ordusunu göstermektedir. Hadrianus bütün İmparatorluk ordularını dolaşmakla bir yenilik yapmıştır. Orduda yapmış olduğu en önemli değişiklik «lejiyonların buldukları memleketten toplanacak- emrini vermesi idi. Bunun neticesi olarak Milli ordular meydana geldi.

BMC Lev. 93,8 bakır sikkesinin arka yüzünde: Hadrianus yüksekçe bir yerde ayakta, sağ tarafa dönmüş, sağ elini kaldırmış, ordusu karşısında yer almaktadır. Yazı:

EXER MOESI.

CVS

Altta:

Sahada: S C bulunmaktadır.

BMC Lev. 93,2 Bakır sikkesinin arka yüzünde: imparator atta, sağa doğru, sağ elini kaldırmış, ordusu karşısında, askerler sancaklarıyla. Yazı:

EXERCITVS.

Altta:

GERMANICVS .

S C (Lev. I 7)

BMC Lev. 93,11 Bakır sikkesinde ise Suriye ordusu gösterilmek istenmiştir. Yazı:

**EXERCITIUS.
SYRIACUS
S C**

İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü Nüvizniatı ile Kabinesine sikkeler koleksiyonunda :

	Altın	Gümüş	Bakır
Plotina	2		
Hadrianus	36	161	30
Sabina	2	15	1

sikke bulunmaktadır. [4]

[4] Bu yazı müze kayıtlarına göre hazırlanmış olduğundan koleksiyonda bulunan sikkelerin hangi legruptan ve neptaniktar olduğuta belirten emişitirt Bunchuştta. Profus Duta Boshu Dr. Muntzam çalışmalanna çahüşekkina olduğunak söylemek vazifemdir.

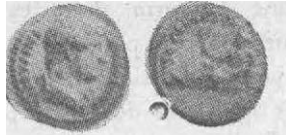
Al
1

A:
2

Al
3

Al
4

At
5

A:
6

A:

Hadrianus'un sikkeleri

